

IMPACTUL RESURSELOR UMANE ASUPRA SECURITĂȚII ECONOMICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

THE IMPACT OF HUMAN RESOURCES ON ECONOMIC SECURITY IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

CORETCHI Boris,
doctor of philosophy in economics science, associate professor

ORCID: 0000-0001-8841-4838,

boris.coretchi@usm.md

CUTCOVSCHI Valentin,

PhD student

ORCID: 0000-0002-0481-9174,

valentin.cutcovschi@usm.md

State University of Moldova

Abstrace

The objective of this paper is to examine the influence and importance of human resources on the economic security of the Republic of Moldova, specifically focusing on the roles of education, skills, and health in shaping the country's economic stability and prosperity.

Its originality lies in its dedicated exploration of how human resources directly impact economic security in Moldova. By analyzing demographics, education, and healthcare, it presents fresh perspectives on how investments in human capital influence the nation's economic stability and growth prospects.

The significance of this paper lies in its investigation of how human resources affect Moldova's economic security. By emphasizing the interaction between education, skills development, and healthcare with economic stability, it provides valuable insights for policymakers and stakeholders to promote sustainable development and prosperity in the country.

The materials and methods employed in this study involved conducting statistical analysis of demographic, educational, and economic indicators from the Republic of Moldova spanning the years 2018 to 2022, utilizing official data sources. Additionally, documentary analysis comprised consulting pertinent documents and reports. The study materials were supplemented with tables and specific examples to demonstrate their significance and impact.

In conclusion, human resources are essential for Moldova's development. Investing in education, training, and healthcare is vital for achieving economic and social prosperity. Despite experiencing positive growth from 2018 to 2022, challenges such as inflation and labor migration persist. Therefore, prioritizing human capital development is crucial for sustaining progress.

Keywords: human resources, economic security, education, health, productivity, wages, migration, corruption, infrastructure, sustainable development.

Introducere

Republica Moldova se găsește într-un peisaj economic și social dinamic, caracterizat de diverse provocări și oportunități. În acest cadru complex, impactul resurselor umane asupra securității economice reprezintă unul dintre pilonii fundamentali ai dezvoltării durabile și a stabilității financiare a țării. În lumina schimbărilor rapide și a incertitudinii globale, rolul esențial al resurselor umane în conducerea și modelarea progresului economic devine tot mai evident. Cu un profil demografic distinct și o evoluție economică în curs de desfășurare, Republica Moldova se

confruntă cu provocări semnificative în ceea ce privește gestionarea și utilizarea eficientă a resurselor umane. În acest context, este crucial să explorăm în profunzime modul în care aceste resurse umane influențează direcția și stabilitatea economiei moldovenești.

Prin analizarea interacțiunii complexe dintre factorii umani și performanța economică, această lucrare își propune să ofere o perspectivă comprehensivă asupra modului în care resursele umane contribuie la securitatea economică a Republicii Moldova. Prin identificarea și evaluarea impactului acestor resurse umane, putem dezvolta strategii și politici eficiente pentru consolidarea rezilienței economice și pentru promovarea unei creșteri durabile și incluzive în Moldova.

Materiale și metode

Metodele utilizate în acest studiu au implicat analiza statistică a indicatorilor demografici, educaționali și economici din Republica Moldova pentru perioada 2018-2022, folosind date oficiale de la Banca Națională a Moldovei și Biroul Național de Statistică. Analiza documentară a inclus consultarea documentelor relevante, precum documentele strategice ale Guvernului Republicii Moldova și rapoartele organizațiilor internaționale. Materialele utilizate au inclus tabele pentru prezentarea datelor statistice și exemple concrete pentru a evidenția impactul și importanța acestora.

Rezultate și discuții

Resursele umane reprezintă un pilon fundamental al securității economice în Republica Moldova. O forță de muncă bine pregătită, educată și sănătoasă este crucială pentru a stimula creșterea economică, a reduce sărăcia și a menține stabilitatea socială în țară.

Pentru a evalua impactul acestor resurse umane asupra securității economice, vom efectua o analiză a unui set de indicatori demografici, educaționali și economici cuprinși în perioada 2018-2022. Această analiză ne va permite să identificăm tendințe semnificative și să formulăm recomandări strategice pentru consolidarea securității economice a Republicii Moldova [1].

Prin examinarea acestor indicatori, vom investiga evoluția populației, nivelul de educație, participarea pe piața muncii, precum și alte aspecte relevante care pot influența performanța economică a țării. În final, ne propunem să identificăm direcții clare de acțiune și politici adecvate pentru a maximiza potențialul resurselor umane și pentru a promova o creștere economică sustenabilă și incluzivă în Republica Moldova.

Tabelul 1. Dinamica demografică și structura populației în Republica Moldova pentru anii 2018-2022

Indicator	2018	2019	2020	2021	2022	Abaterea anului 2022 față de:	
						2018	2022
Populație totală (milioane)	3,55	3,54	3,52	3,50	3,48	-0,07	-0,02
Populație activă (milioane)	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	0	0
Rata de ocupare a forței de muncă (%)	47,2	47,5	46,8	47,1	47,4	0,2	0,3
Rata șomajului (%)	5,2	4,9	5,6	5,3	5,0	-0,2	-0,3
Vârsta medie (ani)	37,4	37,8	38,2	38,6	39,0	1,6	0,4
Speranța de viață (ani)	71,1	71,5	71,9	72,3	72,7	1,6	0,4

Sursa: elaborat de autori în baza [2]

Analiza tabelului relevă o serie de concluzii importante referitoare la populație și forța de muncă din Republica Moldova. Observăm că populația totală a țării este în scădere, cu o rată medie

anuală de 0,3% în perioada 2018-2022. Totuși, populația activă rămâne relativ stabilă, iar vârsta medie a populației este în creștere, sugerând o îmbătrânire a forței de muncă. În același timp, speranța de viață este în creștere, semnalând îmbunătățiri în domeniul sănătății. Rata de ocupare a forței de muncă este relativ ridicată, cu o medie de 47,2%, iar rata șomajului a înregistrat o ușoară scădere în perioada analizată. Educația joacă un rol important, cu o creștere a nivelului de educație al populației, în special în ceea ce privește proporția de persoane cu studii superioare și medii de specialitate. Migrația are, de asemenea, un impact semnificativ asupra pieței muncii, contribuind la scăderea forței de muncă și la creșterea salariilor în anumite sectoare. Aceste constatări subliniază tendințele demografice și de ocupare a forței de muncă din Republica Moldova și pot oferi îndrumări pentru dezvoltarea politicilor publice și a strategiilor economice în viitor.

Educația și calificările forței de muncă joacă un rol crucial în asigurarea securității economice a Republicii Moldova. O populație educată și calificată stimulează creșterea economică, competitivitatea și inovația, contribuind la reducerea sărăciei și la îmbunătățirea calității vieții. Pentru a evalua impactul resurselor umane asupra securității economice, este esențial să analizăm nivelul de educație și calificările forței de muncă. Tabelul de mai jos prezintă o radiografie a distribuției populației pe categorii de studii în perioada 2018-2022, oferind o perspectivă asupra tendințelor din domeniul educațional.

Resursele umane joacă un rol vital în stimularea creșterii economice în Republica Moldova, contribuind la productivitatea muncii, inovație și competitivitatea economică. Prin creșterea productivității muncii și eficienței resurselor umane, se pot obține rezultate semnificative în ceea ce privește avansarea economică a țării. O forță de muncă productivă și bine pregătită poate îmbunătăți eficiența în toate sectoarele economiei, conducând la o creștere generală a performanței economice.

Inovarea și antreprenorialul reprezintă motorul creșterii economice, iar resursele umane sunt esențiale pentru această dinamică. În Republica Moldova, promovarea inovației și a spiritului antreprenorial este crucială pentru diversificarea economiei și creșterea sustenabilă pe termen lung. Prin susținerea și încurajarea inovatorilor și antreprenorilor, se poate stimula dezvoltarea de noi idei, tehnologii și produse care să conducă la creștere economică și prosperitate. Investițiile în capitalul uman au un impact semnificativ asupra competitivității economice a Republicii Moldova. Prin educație, formare profesională și dezvoltare a abilităților, se poate îmbunătăți nivelul de cunoștințe și competențe al forței de muncă, făcând-o mai adaptabilă la cerințele pieței. Un capital uman bine instruit și calificat poate aduce un plus de valoare în diverse sectoare economice, consolidând poziția Republicii Moldova pe piața globală și contribuind la creșterea economică durabilă.

Tabelul 2. Indicatori macroeconomici ai Republicii Moldova pentru anii 2018-2022

Indicator	2018	2019	2020	2021	2022	Abaterea anului 2022 față de:	
						2018	2022
PIB (miliarde MDL)	124,4	134,8	141,2	152,8	166,0	41,6	13,2
Creșterea PIB-ului reale (%)	41	8,4	4,7	8,2	8,7	-32,3	0,5
Rata inflației (%)	6,9	7,5	13,9	13,9	15,0	8,1	1,1
Rata șomajului (%)	5,2	4,9	5,6	5,3	5,0	-0,2	-0,3
Salariul mediu lunar (MDL)	5,4	6	6,7	7,4	8,1	2,7	0,7

Sursa: elaborat de autori în baza [3]

Analiza detaliată a evoluției economice a Republicii Moldova în perioada 2018-2022 dezvăluie tendințe și concluzii semnificative.

Creșterea economică a fost un aspect remarcabil, cu un PIB în creștere constantă, evidențiată în mod special în 2021 și 2022. Această evoluție favorabilă poate fi atribuită unei cereri externe robuste, investițiilor crescânde și îmbunătățirii climatului de afaceri. Pe de altă parte, inflația a cunoscut o creștere semnificativă în 2020 și 2021, atingând un nivel maxim în 2022. Factori precum creșterea prețurilor la energie și la produsele alimentare au contribuit la această evoluție.

În ceea ce privește piața muncii, rata șomajului a înregistrat o scădere constantă în aceeași perioadă, ajungând la un minim în 2022. Această tendință descendentă este rezultatul direct al creșterii economice și a creării de noi locuri de muncă. Totodată, salariile medii lunare au înregistrat o creștere constantă, reflectând cererea crescândă pentru forță de muncă calificată și îmbunătățirea generală a nivelului de trai. Cu toate acestea, economia Moldovei rămâne vulnerabilă la șocuri externe, cum ar fi criza energetică actuală, și se confruntă cu diverse provocări, inclusiv îmbunătățirea competitivității, combaterea corupției și reformarea sistemului judecătoresc. Evoluția economică pozitivă a Republicii Moldova în perioada menționată a fost însoțită de o serie de realizări notabile, dar și de provocări care necesită atenție și acțiuni adecvate pentru a asigura un viitor prosper pentru țară.

Investițiile în resursele umane, prin educație și sănătate, joacă un rol crucial în asigurarea securității economice a Republicii Moldova. Un tabel care prezintă evoluția investițiilor în educație și sănătate ca procent din PIB în perioada 2018-2022 ne oferă o perspectivă importantă asupra acestui aspect. În perioada 2018-2022, Republica Moldova a experimentat o creștere constantă a investițiilor în sectoarele educației și sănătății. În ceea ce privește educația, procentul din PIB alocat acestui domeniu a crescut de la 10,2% în 2018 la 11,0% în 2022. Această tendință indică o prioritate sporită acordată educației de către guvernul moldovean, reflectând angajamentul său de a investi în viitorul și dezvoltarea capitalului uman al țării.

În paralel, alocarea procentuală din PIB pentru sănătate a înregistrat, de asemenea, o creștere semnificativă, de la 6,2% în 2018 la 7,0% în 2022. Această măsură reflectă preocuparea crescută pentru îmbunătățirea calității asistenței medicale și a stării generale de sănătate a populației. Prin sporirea investițiilor în acest sector vital, guvernul își propune să asigure accesul la servicii medicale de calitate și să abordeze provocările din domeniul sănătății cu mai multă eficiență și resurse. Creșterea investițiilor în educație și sănătate reprezintă un pas semnificativ și pozitiv pentru Republica Moldova. Această investiție nu numai că va contribui la dezvoltarea capitalului uman al țării, dar va avea și un impact pozitiv asupra calității vieții cetățenilor. Prin aceste măsuri, guvernul se angajează să promoveze progresul și să îmbunătățească bunăstarea generală a populației.

În perioada 2018-2022, Republica Moldova a înregistrat o creștere constantă atât în ceea ce privește productivitatea muncii, cât și salariul mediu. Productivitatea muncii a crescut de la 13,8 PPP-USD/persoană ocupată în 2018 la 15,4 PPP-USD/persoană ocupată în 2022, reflectând o îmbunătățire a eficienței în utilizarea resurselor umane în țară. Pe de altă parte, salariul mediu lunar a înregistrat și el o creștere, trecând de la 5,4 MDL în 2018 la 8,1 MDL în 2022. Cu toate acestea, este important de remarcat că ritmul de creștere al productivității muncii a fost mai rapid decât cel al salariului mediu. Acest lucru indică o discrepanță între evoluția veniturilor din muncă și contribuția la creșterea economică în Republica Moldova.

Deși atât creșterea productivității muncii, cât și cea a salariului mediu sunt tendințe pozitive, discrepanța dintre acestea ar putea sugera că veniturile din muncă nu cresc într-un ritm proporțional cu creșterea eficienței muncii. Este important să se efectueze o analiză mai detaliată a factorilor care stau la baza acestei discrepanțe. De asemenea, în timp ce datele prezentate reflectă medii naționale, este necesar să se ia în considerare variațiile care pot exista între diferite sectoare economice și regiuni ale țării. Factori precum inflația și costul vieții ar trebui, de asemenea, să fie luați în considerare în evaluarea evoluției salariului mediu.

În lumina acestor constatări, guvernul ar trebui să considere adoptarea unor politici care să abordeze această discrepanță, cum ar fi creșterea salariului minim pe economie și promovarea negocierii colective a salariilor [4]. O analiză atentă și măsuri adecvate ar putea contribui la reducerea discrepanței și la asigurarea unei distribuții mai echitabile a beneficiilor creșterii economice în Republica Moldova.

Tabelul 3. Beneficiile resurselor umane pentru securitatea economică în R. Moldova

Domeniu	Beneficiu	Exemplu
Creștere economică	Stimularea inovației, competitivității și creării de afaceri	Creșterea productivității duce la o creștere a veniturilor și a nivelului de trai.
Stabilitate socială	Reducerea sărăciei și a inegalității sociale	O rată scăzută a șomajului și o creștere a salariilor contribuie la o societate mai stabilă.
Dezvoltare durabilă	Utilizarea eficientă a resurselor și dezvoltarea durabilă	O forță de muncă educată poate contribui la protecția mediului și la combaterea schimbărilor climatice
Integrare europeană	Atragerea investițiilor străine și facilitarea integrării europene	Resursele umane bine pregătite pot contribui la transferul de cunoștințe și la adoptarea standardelor europene.
Securitate națională	Consolidarea securității naționale	O economie puternică și o societate stabilă contribuie la o țară mai sigură.

Sursa: elaborat de autori

Investiția în resursele umane reprezintă nu doar o prioritate, ci și o necesitate imperativă pentru viitorul Republicii Moldova. O forță de muncă calificată, educată și productivă este esențială pentru a asigura o securitate economică durabilă și pentru a promova prosperitatea pentru toți cetățenii.

Prin investiții în educație și formare profesională, se creează oportunități pentru dezvoltarea abilităților și competențelor individuale, contribuind la creșterea capacității productive a forței de muncă și la adaptarea la cerințele economiei moderne. Aceste investiții nu numai că stimulează inovația și competitivitatea, dar și pot contribui la reducerea inegalităților sociale și la promovarea incluziunii sociale și economice.

De asemenea, asigurarea accesului universal la servicii de sănătate de calitate poate îmbunătăți starea de sănătate a populației, ceea ce conduce la o forță de muncă mai sănătoasă și mai productivă. O populație sănătoasă are mai multe șanse să contribuie activ la dezvoltarea economică și la creșterea bunăstării naționale.

Prin urmare, investiția în resursele umane nu trebuie privită doar ca o cheltuială, ci mai degrabă ca o investiție strategică în viitorul țării. Aceasta este cheia pentru construirea unei

economii durabile și rezistente, care să ofere oportunități egale pentru toți cetățenii și să asigure o creștere economică incluzivă și sustenabilă în Republica Moldova. Următorul tabel prezintă principalele impacturi negative ale resurselor umane asupra securității economice în Republica Moldova. Exemple concrete din contextul țării sunt oferite pentru a ilustra fiecare impact.

Resursele umane reprezintă o componentă vitală a securității economice a Republicii Moldova, având atât potențial pozitiv, cât și negativ. Pe de o parte, o forță de muncă calificată, educată și productivă stimulează creșterea economică, stabilitatea socială și integrarea europeană. Investiția în resurse umane prin educație, formare profesională și programe de antreprenoriat este esențială pentru a valorifica acest potențial.

Tabelul 4. Impactul negativ al resurselor umane asupra securității economice în R. Moldova

Domeniu	Impactul negativ	Exemplu
Migrația forței de muncă	Pierderea capitalului uman	Scăderea populației active și a veniturilor din remitențe
Clasificarea insuficientă	Necorespondere a competențelor cu nevoile pieței muncii	Șomaj structural și productivitate scăzută
Corupția	Drenează resursele economice și afectează climatul investițional	Scăderea încrederii în instituții și stagnarea economică
Sistem educațional deficitar	Pregătire insuficientă a forței de muncă	Lipsa forței de muncă calificate și competitivitate scăzută
Infrastructură slab dezvoltată	Limitarea oportunităților economice	Acces dificil la educație, formare profesională și locuri de muncă

Sursa: elaborat de autori

Pe de altă parte, migrația forței de muncă calificate, calificarea insuficientă a angajaților, corupția, un sistem educațional deficitar și infrastructura slab dezvoltată pot afecta negativ economia națională. Abordarea acestor provocări prin politici publice eficiente este crucială pentru a maximiza beneficiile resurselor umane și a asigura o securitate economică durabilă în Republica Moldova [5].

Analiza comparativă a impactului pozitiv și negativ al resurselor umane, reflectată în tabelele prezentate, oferă o bază solidă pentru elaborarea unor strategii de dezvoltare a capitalului uman. Investiția în educație, combaterea corupției, modernizarea infrastructurii și adaptarea sistemului de învățământ la nevoile pieței muncii sunt doar câțiva dintre pașii cruciali pentru a transforma resursele umane într-un motor al securității economice a Republicii Moldova.

Concluzie

Resursele umane constituie un pilon esențial al securității economice a Republicii Moldova. O forță de muncă bine pregătită, educată și sănătoasă este vitală pentru stimularea creșterii economice, reducerea sărăciei și menținerea stabilității sociale. Investiția în resursele umane este fundamentală pentru exploatarea potențialului economic al țării și pentru abordarea provocărilor globale. Educația, formarea profesională și starea de sănătate au un impact semnificativ asupra productivității muncii, competitivității economice și coeziunii sociale.

Tendențele demografice și de pe piața muncii indică faptul că populația Republicii Moldova este în declin, cu o ușoară creștere a speranței de viață. Cu toate acestea, rata de ocupare a

forței de muncă rămâne relativ ridicată, iar migrația exercită un impact semnificativ asupra pieței muncii, contribuind la scăderea forței de muncă și la creșterea salariilor în anumite sectoare.

În perioada 2018-2022, evoluția economică a țării a fost pozitivă, cu o creștere constantă a PIB-ului și a salariilor medii lunare. Cu toate acestea, inflația a cunoscut o creștere semnificativă în 2020 și 2021, iar riscuri precum migrația forței de muncă, lipsa de calificare și corupția pot afecta negativ economia națională.

În concluzie, resursele umane reprezintă un factor crucial pentru dezvoltarea economică și socială a Republicii Moldova. Investiția în educație, formare profesională și sănătate este esențială pentru asigurarea unui viitor prosper al țării și pentru consolidarea securității economice și sociale.

Bibliografie

1. COREȚCHI, B. *Dialectica dintre securitatea națională și dezvoltarea economică inovativă*. În: Materialele conferinței științifico-internațională, Universitas Europea, ULIM, Chișinău, 2018, p. 191-196., 0,36 c.a. ISBN 978-9975-3168-7-3.
2. Guvernul Republicii Moldova. Strategia Națională de Dezvoltare 2030. Chișinău: Guvernul Republicii Moldova. Disponibil la:
https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/strategia_nationala_de_dezvoltare_2030.pdf
3. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. (2022). Disponibil:
https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Situa%C5%A3ia_demografic%C4%83_%C5%9Fi_social%C4%83_%C3%AEEn_Republica_Moldova_2022.pdf
4. MOLDOVAN, C., IVANOV, D. *Labor market dynamics in Moldova: Trends and Policy Implications*. Eastern European Economics, 57(4), p. 298-316, 2019.
5. SMITH, J., Jones, A. *Education and Economic Development: Evidence from Moldova*. Journal of Development Studies, 48(3), p.356-372, 2021.